

6.2. Islandia – *Kolorowe piękno natury – rośliny Islandii*

MARTYNA PACZUSKA-ADAMCZYK

ORCID: 0009-0003-5646-8155

Szkoła Polska w Reykjavíku im. Janusza Korczaka

Temat zajęć: Kolorowe piękno natury – rośliny Islandii.

Czas trwania zajęć: 90 minut.

Grupa wiekowa: 7–9 lat

Cel główny:

Zapoznanie z wybranymi gatunkami roślin, które pospolicie występują na Islandii.

Cele szczegółowe:

Dziecko:

- wymienia trzy gatunki roślin występujących na Islandii: lepnica bezłodygowa, przytulia właściwa, łubin alaskański;
- rozpoznaje i charakteryzuje poznane na lekcji rośliny: lepnica bezłodygowa, przytulia właściwa, łubin alaskański;
- potrafi wskazać, w jakim środowisku żyją poznane na zajęciach gatunki;
- potrafi wskazać, gdzie leży Islandia.

Metody: podająca: rozmowa; metoda oglądowa: film, pokaz; praktycznego działania: realizacja karty pracy, film; obserwacja.

Materiały dydaktyczne: Mapa świata, zdjęcia roślin występujących na Islandii: lepnica bezłodygowa, przytulia właściwa i łubin alaskański, binokular, karta pracy, film, nasiona łubinu, doniczki, ziemia ogrodowa, butelki z wodą, załączniki.

Wprowadzenie teoretyczne: Świat roślin jest bogaty i zróżnicowany. Ludzie wykorzystują włókna roślin do wytwarzania ubrań, surowców leczniczych, a nawet w celach kulinarnych, bowiem wiele roślin możemy zjeść. Rośliny potrafią się poruszać, reagują na dotyk, a nawet porozumiewają się! Mają one także zdolność oczyszczania powietrza i pochłaniania szkodliwych substancji! Są one domem dla różnych gatunków zwierząt, a także nieodzownym elementem, który towarzyszy człowiekowi.

Flora jest to ogół gatunków roślin występujących na danym terenie. **Flora Islandii** jest najbardziej zbliżona do roślinności Skandynawii i Wysp Brytyjskich. Ze względu na izolację kraju i zlodowacenia bogactwo roślin jest stosunkowo niewielkie. Dotychczas opisano ok. 3400 dzikich gatunków roślin (porosty, mchy, glony i rośliny naczyniowe), z czego rośliny kwiatowe (okrytozalążkowe) stanowią

ok. 452 gatunków. Na Islandii występują gatunki inwazyjne. Są to m.in.: łubin alaskański i trybula leśna. Gatunkami dominującymi wśród drzew są: brzoza omszona, jarzębiny i wierzby. Modne są w kraju zalesienia. Co roku sadi się od 500 tys. do 1 mln sadzonek. Głównie są to sosny i świerki.

Przebieg zajęć:

Przywitanie

Nauczyciel wita się z dziećmi i wprowadza ich w temat zajęć:

„Dziś przeniesiemy się do Islandii. Islandia jest wyspą pochodzenia wulkanicznego, ale także państwem zaliczanym do Europy (nauczyciel pokazuje uczniom na mapie świata, gdzie leży Islandia). Na lekcji poznamy gatunki roślin, jakie występują na wyspie. Skupimy się na florze Islandii.

Flora jest to ogół gatunków roślin występujących na danym terenie. Ilość tych roślin zależy od warunków, jakie panują na danym obszarze: od klimatu, ukształtowania terenu, gleby, wielkości obszaru itp. Inne rośliny będą występowały wysoko w górach, a inne na podmokłych terenach. Warunki atmosferyczne, takie jak temperatura i opady śniegu, także są bardzo istotne dla świata roślin”.

Wprowadzenie w tematykę zajęć

W jaki sposób rośliny dostały się na wyspę? Nauczyciel prowadzi rozmowę z dziećmi i zadaje pytanie: „Jak myślicie, jak rośliny dostały się na wyspę?” Po rozmowie z dziećmi nauczyciel pokazuje im prezentację na dany temat (załącznik_3).

Mimo że rośliny nie są w stanie aktywnie przemieszczać się, to istnieje wiele sposobów na rozprzestrzenianie ich nasion i zarodników. Nowe gatunki roślin są regularnie przenoszone przez wiatr, ludzi i zwierzęta (głównie ptaki). Niektóre gatunki są wprowadzone celowo przez człowieka, np. do ogrodów botaniczny, a kiedy znajdują dla siebie dogodne warunki bytowania, mogą stać się gatunkami inwazyjnymi, na nieszczęście dla innych rodzimych gatunków.

Charakterystyka i omówienie trzech wybranych gatunków roślin. Nauczyciel pokazuje dzieciom zdjęcia trzech gatunków roślin występujących na Islandii (załącznik_1) i je charakteryzuje:

1. Lepnica bezłodygowa (*Silene acaulis*) isl. *Lambgras*:

Jedno z najpopularniejszych ziół na Islandii. Rośnie na glinach, piaskach i suchych murawach. Tworzy zaokrąglone kępy. Bardzo niska i przypominająca nieco mech. Kwiaty są koloru różowego, niekiedy spotykamy także białe. Zapyłana przez owady. Kwitnie od maja. Wydziela słodki zapach w pełnym rozkwicie. Niegdyś Islandczycy gotowali korzenie tej rośliny i zjadali razem z masłem.

Film. Nauczyciel pokazuje dzieciom film przedstawiający lepticę bezłodygową (*Silene acaulis* (L.)2.mp4).

2. Przytulia właściwa (*Galium verum*) isl. *Gulmaðra*:

Liście z wierzchu błyszczące, od spodu owłosione. Kwiaty drobne, żółte, zebrane w gęste grona. Niska roślina pnąca. Z rośliny tej wytwarza się barwniki. Stare przekazy głoszą, że Matka Boska miała tę roślinę w swoim materacu, co zapewniało przyjemny zapach i odstraszało pchły. Wierzono także, że przytulia znajdowała się w żłóbku Jezuska.

Film. Nauczyciel pokazuje dzieciom film przedstawiający przytulnię właściwą (Przytulia właściwa – *Galium verum*).

3. **Łubin alaskański** (*Lupinus nootkatensis*) isl. *Alaskalúpína*:

Gatunek inwazyjny, występujący we wszystkich częściach kraju. Uważa się, że sprowadzono go do Islandii jako roślinę ogrodową. Gatunek duży, bo wysokość jego dochodzi nawet do 1,3 m. Kwitnie na fioletowy kolor. Uważa się, że wpływa na żyzność gleby, ponieważ potrafi wiązać azot z atmosfery, który zwraca do gleby w przypadku rozkładu. To właśnie ta cecha pozwala mu rosnąć na ubogich glebach.

Film. Nauczyciel przedstawia dzieciom film, który pokazuje, jak rośnie na Islandii łubin (*Nootka lupine/Lupinus nootkatensis*).

Obserwacja pod binokulem. Nauczyciel rozdaje dzieciom nasiona łubinu. Jeśli pracownia jest wyposażona w wiele binokularów, to uczniowie w parach oglądają nasiona, jeśli nie, to nauczyciel ustawia jeden preparat i każdy z uczniów podchodzi do niego i dokonuje obserwacji. Następnie nauczyciel rysuje na tablicy, a dzieci samodzielnie wykonują rysunek nasiona łubinu w zeszytach i go podpisują. Nauczyciel omawia z dziećmi budowę nasion. Zwraca przy tym uwagę na ich kształt, wielkość, kolor i fakturę.

Sadzenie łubinu. Wskazane przez nauczyciela dziecko odczytuje z opakowania nasion łubinu, jak powinno się go wysiewać. Nauczyciel rozdaje dzieciom doniczki, ziemię ogrodową i butelki z zimną wodą. Następnie w odpowiedni sposób dzieci sadzą łubin w doniczkach, które później zostaną postawione w pracowni. Dzieci będą regularnie podlewać łubin i zapisywać etapy jego rozwoju.

Po zakończeniu sadzenia nauczyciel rozmawia z dziećmi na temat łubinu ogrodowego i wyjaśnia, że nie występuje on w środowisku naturalnym. Jest to gatunek uprawiany ze względu na piękne kwiaty ozdobne.

Charakterystyka lasów Islandii. Nauczyciel zadaje pytanie: „Czy na Islandii występują lasy?” Tak! Drzewostan leśny jest przeważnie niski. Dominującym gatunkiem jest brzoza omszona. Inne spotykane gatunki to: olsza szara, topola, osika, wierzby, jarzab pospolity i jesion wyniosły. Na wyspie występuje wiele drzew iglastych. Należą do nich: kosodrzewina, sosna wydmowa, sosna zwyczajna i wiele innych.

Karty pracy – rośliny Islandii. Samodzielna praca uczniów. Nauczyciel rozdaje dzieciom karty pracy (załącznik_2) dotyczące poznanych gatunków roślin występujących na Islandii. Rozwiązując karty, dzieci poznają także ciekawostki na temat lepnicy, przytuli i łubinu. Częścią karty pracy jest kolorowanka. Nauczyciel najpierw objaśnia, jak uzupełnić karty, a następnie dzieci samodzielnie je wypełniają.

Zakończenie

Wspólne sprawdzenie zrealizowanych zadań i podsumowanie spotkania.

Załączniki:

Załącznik_1 – Zdjęcia roślin: lepnica bezłodygowa, przytulia właściwa i łubin alaskański

Załącznik_2 – Karta pracy – rośliny Islandii

Załącznik_3 – Film pt. Jak rośliny dotarły do Islandii?

BIBLIOGRAFIA

Nootka lupine/Lupinus nootkatensis (Łubin alaskański /Łubin Nootka), <https://www.youtube.com/watch?v=Lpufkllu99U>, 0:25

Przytulia właściwa – Galium verum, <https://www.youtube.com/watch?v=NGX-RUK4H3w>, 1:16

Silene acaulis (L.)2.mp4, <https://www.youtube.com/watch?v=GMMljlf4fpk>, 1:32